

Reservelæge Helena Buch Hesgaard:

14-year incidence of age-related maculopathy and causespecific prevalence of visual impairment and blindness in a Caucasian population

The Copenhagen City Eye Study

Ph.d.-afhandlingen udgår fra Øjenklinikken på H:S Rigshospitalet, og omfatter seks studier, der har til formål at beskrive:

1. Prævalensen af synstab og årsager blandt voksne danskere.
2. 14-års-incidens af aldersrelateret nethindedegeneration (AMD) og synstab.
3. Associationer mellem risikofaktorer, dødelighed og AMD.

Studierne er baseret på to subpopulationer fra Østerbrounder-søgelsens kohorte: 1) 1.000 individer mellem 60 og 80 år blev udtrukket, efter en stratificering i køn og fire aldersgrupper, og inviteret til to kliniske øjenundersøgelser med 14,5 års interval for at opnå prævalens- og incidensdata. 2) Ydermere blev 9.980 individer i alderen 20 til 84 år udtrukket for at studere prævalensen af synstab blandt både erhvervsaktive og ældre danskere med brug af en valideret spørgeskemametode.

1. Prævalensen af svagsynethed og blindhed blandt personer i alderen 20-64 år var henholdsvis 0,21% og 0,10%. Blandt danskere i aldersgruppen 65 til 80 år var prævalensen henholdsvis 3,89% og 1,14%. De hyppigste årsager til synstab blandt danskere yngre end 65 år var optisk neuropati, diabetisk retinopati, retinitis pigmentosa, excessiv myopi og andre retinale sygdomme. Fra 65-års-alderen var AMD og katarakt de hyppigste årsager.
2. Den kumulerede 14-års-incidens af AMD var 16,9%, og af svagsynethed og blindhed i det bedste øje var den henholdsvis 16,7% og 5,1%. AMD var den hyppigste årsag til incident blindhed, ansvarlig for 66,7%.
3. Bløde druser og retinale pigmentforstyrrelser var vigtige morfologiske markører for udvikling af AMD. Ydermere var alder, katarakt, familiær disposition, excessiv alkoholindtagelse, apolipoprotein A1 og apolipoprotein B associeret med AMD, som også var associeret med 59% øget mortalitet blandt kvinder.

Forf.s adresse: Øjenklinikken E 2061, H:S Rigshospitalet, Blegdamsvej 9, DK-2100 København Ø. E-mail: hbh@dadlnet.dk
Forsvaret finder sted torsdag den 2. juni 2005, kl. 14.30, Auditorium 2, H:S Rigshospitalet.

Bedømmere: Anne Katrin Sjølie, Nis Varis Andersen og Ronald Klein, USA.
Vejledere: Jan Ulrik Prause, Niels Vesti Nielsen, Morten la Cour og Gorm Bøje Jensen.

Mag.art. Lisa Dablagér:

I samtalens rum. En magtanalyse med afsæt i den livsstilsrelaterede forebyggelsessamtale

Ph.d.-afhandlingen, som udgår fra Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet, undersøger, hvordan man skal styre sig selv og patienterne, når man som sundhedsprofessionel skal være livsstilsforebygger. Den livsstilsrelaterede forebyggelsessamtale på H:S Bispebjerg Hospital analyseres som et styringsprogram, hvis mål er at få patienter, der ryger eller drikker over genstandsgrænsen, til at ændre livsstil. For at det skal lykkes, må programmet tillige omfatte de sundhedsprofessionelle.

Konklusionen er, at programmet styrer gennem en dobbelthet: dels rettes programmet mod individets sundhed, dels mod en befolkningsproblematik, folkesundheden. Programmet funderes dels på frihed som ideal, dels på bestemte normer for, hvordan den enkelte bør styre sig selv. Disse dobbeltheder sætter ansvarliggørelse i centrum. Patient såvel som sundhedsprofessionel skal blive ansvarlig ikke blot for den individuelle sygdom, men også for de kollektive ressourcer og for folkesundheden. De ansvarlige sundhedsprofessionelle skal gennem egen livsstil være et instrument til at forandre patienternes livsstil. De skal derudover lægge maksimalt pres på patienterne gennem krav og konsekvenser (det benævnes hjælp-til-selvhjælp). Patienter, der forvalter friheden usundt, kan opfattes som uansvarlige, hvilket kan medføre, at de sundhedsprofessionelle bliver fordømmende, påfører patienterne skyld (og i værste fald nægter dem behandling) med alvorlige konsekvenser for tillidsforholdet mellem patient og behandler. Når det rejses som et etisk dilemma af de sundhedsprofessionelle, betragtes det i programmet som barrierer eller modstand, de skal bearbejde. Hermed ekskluderes etiske overvejelser om forebyggelsessamtalens negative effekter.

Forf.s adresse: Institut for Folkesundhedsvidenskab, Afdeling for Sundheds-tjenesteforskning, Øster Farimagsgade 5, opg. B, stuen, Postboks 2099, DK-1014 København K.

E-mail: l.dahlager@pubhealth.ku.dk

Forsvaret finder sted den 3. juni 2005 kl. 13.00, Lokale 1.1.18, Center for Sundhed og Samfund, Øster Farimagsgade 5, København.

Bedømmere: Forskningsprofessor Niels Åkerstøm Andersen, lektor Jens Erik Kristensen og professor Jan Helge Solbakk, Norge.

Vejledere: Professor Bjørn Holstein og lektor Asmund Born.